

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 70 lir (za inozemstvo 75 lir), za 1/2 leta 35 lir, za 1/4 leta 17.50 lir, mesečno 6.— lir. Tedenska izdaja letno 25 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak torek in petek

Liubliana, petek 17. oktobra 1941-XIX

Cena posamezni številki 0'60

Velesajmski razstavljalci pri Visokem Komisarju

Visoki Komisar Eksk. Grazioli je sprejel zastopnike razstavljalcev na Ljubljanskem velesajmu, ki so se mu zahvalili za veliko pomoč pri važni gospodarski prireditvi ter mu v znak hvaležnosti izročili nakazilo zneska 8120 lir. Visoki Komisar je ta znesek določil za podporne akcije v Ljubljani.

Zastopnik družbe Berkel g. Botai je izrekel v imenu razstavljalcev in obiskovalcev velesajma zahvalo za delo, ki ga je opravil Visoki Komisar, ter za izjave, ki jih je podal v nedeljo. Naglasil je, da je prireditve po zaslugi dobre organizacije sijajno uspela, ter zagotovil, da se bodo prihodnje leto letošnjim razstavljalcem pridružili še drugi, ki letos niso imeli prilike in časti sodelovati pri prvi gospodarski manifestaciji v središču nove pokrajine Italije. Zahvalo je izrekel tudi predstavnik domačih razstavljalcev ter poudaril, da je bil veliki uspeh velesajma vreden vseh naporov.

Visoki Komisar je deputaciji izrazil svoje zadovoljstvo ter se ji zahvalil za lepo gesto v prilog revežev.

Opozorilo trgovcem in industrialcem

Visoki Komisarjat je poslal Združenju trgovcev v Ljubljani naslednje opozorilo:

Javljeno je bilo, da nekateri industrialci in trgovci z nehranilnimi proizvodi prodajajo tako blago, za katero vlada veliko povpraševanje, le po pogoju, da kupijo kupci obenem tudi blago, po katerem je manjše povpraševanje.

To pomeni težko zlorabo, ki jo je treba takoj zatreči.

Zato pozivamo Združenje, da opozori svoje člane, da nihče ne sme odkloniti prodaje proizvodov svoje stroke ali svoje obrti po določenih pogojih in cenah in da bodo kršitelji strogo kaznovani.

Združenja trgovcev opozarjajo vse svoje člane, da se strogo ravnajo po gornjem opozorilu.

Generalni direktor za javno zdravstvo v Ljubljani

V Ljubljano je prispel generalni direktor za javno zdravstvo Petragnani. Najprej je obiskal Visokega Komisarja, ki ga je zadržal v razgovoru o problemih javnega zdravstva v pokrajini, potem pa si je ogledal oddelke ljubljanske bolnišnice. Obiskal je tudi Higienški zavod in druge zdravstvene ustanove.

Zamrznjena vplačila za uvoz blaga iz Nemčije

Na podlagi poziva Visokega Komisarjata vabi Zveza trgovskih združenj v Ljubljani vse trvdke, ki so vplačale med 10. in 31. marcem tega leta po naših denarnih zavodih denarne zneske za uvoz blaga iz Nemčije, da sporoče Zvezi trgovskih združenj višino zneska nakazila, denarni zavod, pri katerem so zneske vplačali, in nemško trvdko, za katero so plačali.

Ta nakazila so bila zaradi vojne zaustavljena pri bivši Narodni banki v Beogradu. Skupna vsota vplačil v tem času je bila precej visoka zaradi ugodnega tečaja marke po din 14.80.

Spremembe v tekstilni proizvodnji in njih vpliv na svetovno trgovino

Za spremembe, ki se sedaj opazajo v svetovnem gospodarstvu, so posebno značilne spremembe glede surovin za tekstilno proizvodnjo. To pa predvsem zato, ker je tekstilno blago silno važno za kritje ljudskih potrebščin, istočasno pa je vse tekstilno gospodarstvo zelo ozko povezano z vsem svetovnim gospodarstvom. To se tudi vidi iz tega, ker je od vseh industrijskih delavcev zaposlena približno ena desetina (v nekaterih deželah tudi več) v tekstilni stroki. Večji pa je delež tekstilne proizvodnje v svetovni trgovini ter je odpadlo po vrednosti od vsega svetovnega uvoza na tekstilno blago l. 1929. približno 20%. Samo delež surovega bombaža je znašal 4%, a je v naslednjih letih nazadovol in l. 1937. padel na 3.5 odstotka. Vendar pa je še danes bombaž med vsemi predmeti svetovne trgovine na prvem mestu.

Tekstilno gospodarstvo odlikuje tudi to, da je v tekstilni industriji mehanizacija najhitreje napredovala ter da se je množestvena proizvodnja v tekstilni stroki posebno razvila in se najbolj pokazala v svetovno-gospodarski delitvi dela. Tekstilno gospodarstvo je tudi bistveno pripomoglo k razvoju svetovnega prometa v 19. stoletju, na drugi strani pa so tudi izboljšane transportne razmere pripomogle, da je tekstilno gospodarstvo doseglo tako važno mesto v svetovnem gospodarstvu.

To so vzroki, da je bilo tekstilno gospodarstvo od vsake gospodarske krize najbolj prizadeto. Vsaka dežela, ki se začela industrializirati, začena praviloma s tekstilno industrijo. Vedno se pri tem ponavlja razvoj, kakor se je izvršil v drugih, že industrializiranih deželah. Najprej se mehaniziranih tkanje in posledica tega je, da se uvažajo namesto gotovih tekstilnih izdelkov surovine in polfabrikati. Vrednost uvoza zaradi tega pade, zato pa naraste uvoz strojev. Vse to pa povzroča znatne spremembe tudi na svetovnem trgu. Izvoz surovin se preusmeri v nove dežele, ki se industrializirajo, novi proizvajalci tekstilnega blaga pa iščejo novih odjemalcev. Vse to povzroča v zvezi s prizadevanjem starih industrijskih dežel, da ohranijo svoje odjemalce, na svetovnem trgu pogostne krize. Tako nastaja boj za surovine in za odjemne trge in ta boj se je zlasti pokazal v tekstilni panogi, zlasti pa glede bombaža in bombažnih izdelkov.

Vendar pa je bila v glavnem vsa tekstilna industrija razen one v Združenih državah Sev. Amerike odvisna od dobave surovin iz čezmorskih dežel. Dokler sta bila juta in bombaž cenejša od drugih tkiv, ni mogla nastati v tej odvisnosti od dobavnih dežel surovin nobena sprememba. Med tem pa je cena blaga izgubila na pomenu, ker se je državno vodstvo gospodarstva vedno bolj uveljavljalo. Nastala so nova podjetja, ki so bila od svetovnega trga čisto neodvisna.

Poleg tega pa so se začele proizvajati umetne tkanine, ki bodo verjetno v bližnji bodočnosti cenejše od naravnih. Že danes je

jasno, da proizvajanje stanične volne ni samo zasilen izhod.

Zanimiv je razvoj potrošnje tekstilnih surovin od l. 1800. dalje. Če označujemo celotno svetovno potrošnjo tekstilnih surovin l. 1913. s 100, potem se je razvijala potrošnja posameznih tekstilnih surovin takole: bombaž in juta sta l. 1800. dosegla komaj 15 odstotkov, dočim konoplja in lan 55, volna pa 30 odstotkov vse potrošnje. Kmalu pa sta bombaž in juta lan in konopljo izrinila in l. 1913. dosegla 70 odstotkov, dočim je potrošnja volne, lanu ter konoplje padla skupno na 30 odstotkov. Potrošnja umetnih tkanin pa je bila še čisto neznamna, komaj pol odstotka. Čim bolj je rasla potrošnja bombaža, tem bolj odvisna je bila

tudi Evropa od čezmorskih trgov. V zadnjih letih pa je samoproskrba Evrope zopet začela naraščati, da se je dvignila od 22 odstotkov v letih 1929—1933 na približno 37 odstotkov v l. 1938. Pri tem pa se mora poudariti, da je ta dvig zasluga samo nekaterih dežel.

Vse to bo imelo za posledico, da bo potrošnja bombaža padala, naraščala pa potrošnja lanu in konoplje ter umetnih tkiv. Za Evropo bo zato proizvodnja teh tkiv vedno nujnejša in zato bo bombaž mnogo izgubil na svojem dosedanjem pomenu v svetovni trgovini. To tem bolj, ker bo izkoristila preobljudena Evropa vse možnosti, da tudi sama pridela čim več naravnih tkiv.

Zagrebski list o Ljubljanskem velesajmu

Tednik »Željeznar« v Zagrebu je posvetil daljši članek Ljubljanskemu velesajmu. Za uvod ugotavlja:

Gospodarske zveze Ljubljanske pokrajine s starimi pokrajinami kraljevine so bile slabo razvite, gospodarstveniki in potrošniki so malo poznali raznovrstne izdelke italijanske veleindustrije, a tudi Italija sama ni dovolj poznala produkcijske moči in sposobnosti svoje nove pokrajine. Ljubljanski velesajem je imel namen, dati od obeh strani čim popolnejšo sliko gospodarskega ustvarjanja. Oblasti so skupaj z domačimi gospodarskimi pionirji ukrenile vse, da bi ta izrazita gospodarska ustanova čim bolj zadostila svoji svrhi, in storile so vse, da se dvigne in razširi. V uvidevnosti, da se mora vse gospodarstvo Ljubljanske pokrajine na novo orientirati, je bila pri tem prepuščena najvažnejša vloga Ljubljanskemu velesajmu. S svojim gigantskim napredkom daje velesajem jamstvo, da bo v celoti izvedel svojo vlogo ter da bo dajal močno pomoč in dobro pobudo pri preorientaciji gospodar-

stva v pokrajini. Ne bomo se motili, če trdimo, da bo Ljubljanski velesajem postal temelj gospodarskega napredka Ljubljanske pokrajine.

Sledi opis preurejenega velesajmišča, pri čemer je naglašeno, da se da blago v novih, povečanih paviljonih razstaviti veliko lepše in bolj pregledno ter da je bilo s preureditvijo velesajmišča storjeno veliko delo. Poudarjeno je tudi, da so bili razstavnji predmeti razvrščeni in prikazani z dobrim okusom ter velikim strokovnim znanjem. Zaključen je članek takole:

Nikdar ni imel Ljubljanski velesajem toliko uspehe v moralnem in materialnem pogledu kakor letos. Na tej prireditvi se je moglo videti, s kakšnim elanom si bo utiralo poti vse gospodarstvo Ljubljanske pokrajine. Gospodarstveniki pokrajine so videli velika dela italijanske veleindustrije ter drugih gospodarskih panog in dobili so velike ter zelo koristne pube, da bodo mogli postati tudi tam, kjer še niso, posnemovalci in nasledniki velikih strokovnjakov.

Rastoča industrializacija čezmorskih dežel

Zadnji »Reich« razpravlja o posledicah pretrganja dosedanjih trgovinskih zvez med Evropo in čezmorskimi državami, kar je povzročila vojna. Po mnenju lista se je zaradi tega močno povečalo že pred vojno nastalo prizadevanje čezmorskih dežel, da se gospodarsko osamosvoje. To je tudi naravno, ker Združene države Severne Amerike niso mogle v celoti nadomestiti uvoza čezmorskih dežel iz Evrope. Zlasti pa ne v trenutku, ko se je predsednik Roosevelt odločil, da vstopi na angleški strani v vojno in da zato do največje mere poveča ameriško oboroževalno industrijo. Posledica tega je morala nujno biti ta, da se je zamenjala normalna blagovna zamenjava z drugimi deželi. Ne v čezmorske dežele, temveč v Anglijo gre, kar izdelajo Združene države iz jekla in železa, zemske-

ga olja in gotovih izdelkov. Za prevoz blaga v Anglijo so predvsem pripravljene ameriške ladje, dočim se za prevoz blaga v druge čezmorske dežele skrbi le malo. Samo za surovine, ki so važne za vojno industrijo, je uvoz v Združene države prost, za vse drugo uvozno blago pa je treba plačati visoke uvozne carine. Poleg tega pa je uvoz večine predmetov še kontingentiran.

Ni se zato čuditi, če se je v vseh čezmorskih deželah začela po vojni močna industrializacija. Tudi med svetovno vojno se je to zgodilo, vendar pa sedaj s to razliko, da vodijo vlade posameznih dežel to industrializacijo sedaj po načrtu. Predvsem se uporabljajo lastne surovine, grade se elektrarne in skušajo se ustvariti lastna prometna sredstva, da bi se v celoti zagotovila dežela s potrebnim

pogonskim materialom. Tudi na trgovino z drugimi dežalami se misli. Pričakovati je zato, da bodo mogle čezmorske dežele po zaključku sedanje vojne pogrešati marsikatero blago, ki so ga dosedaj dobivale iz Evrope, Anglije in Amerike.

Opaza pa se tudi to, da si vse te države prizadevajo, da nacionalizirajo tuja velepodjetja na svojih tleh. Posebno se to opaza v južnoameriških državah. To prizadevanje gre zlasti na račun britanskega kapitala.

Industrializacija čezmorskih držav pa ne bo povzročila padca svetovne zunanje trgovine, temveč bo samo spremenila vsebino blagovne zamenjave. Potreščine industrializiranih držav so znatno večje ko še neindustrializiranih in zato industrializirane države ne bodo uvažale manj blaga, pač pa druge predmete ko dosedaj. Po vojni se mora zato računati z velikimi spremembami v svetovni trgovini.

Predpisi za poslovanje Pokrajinske delavske zveze

«Službeni list za Ljubljansko pokrajino» je objavil naredbo z novimi predpisi za poslovanje Pokrajinske delavske zveze. Med drugim določa naredba: Predsednik zveze se pooblašča, da predloži nova pravila, ki jih dokončno odobri Vis. Komisar. Pravilom se mora dodati pravilnik za nameščence zveze in podrejenih strokovnih organizacij.

Od 1. novembra se zvišuje prispevek, ki ga pobirajo zavodi za bolezensko in nezgodno zavarovanje v prid Pokrajinske delavske zveze v vsakem razredu nad razredom 0 na 0.5 odstotka. Z istim dnem se uvaja prispevek 0.2% na mezde v prid pokrajinskim poklicnim strokovnim organizacijam, ki se pobira po določbah prednjega odstavka in ga upravlja Pokrajinska delavska zveza, odpravljajo pa se prostovoljni in organizacijski strokovni prispevki.

Glede podpornih in zavarovalnih prispevkov se nič ne spremeni.

Italijansko-bolgarski trgovinski sporazum

Pred kratkim je bila v Sofiji podpisana nova italijansko-bolgarska trgovinska pogodba, ki predvideva znatno povečanje blagovne zamenjave med obema državama. Do konca 30. junija 1942. se bo povečala vrednost trgovskega prometa na 800 milijonov lir, t. j. za štirikratno. Bolgarska bo izvažala zlasti perutnino, jajca, zelenjavo, govejo živino, oljnatne rastline, surove kože, rude in kovine, iz Italije pa bo uvažala tekstilno blago, kemikalije in farmacevtske izdelke, stroje in različne industrijske predmete. Carina na italijansko tekstilno blago je znatno nižana. Na posebni konferenci se bo uredilo vprašanje železniškega prevoza blaga.

120.000 ljudi obiskalo Ljubljanski velesajem

Da je bil letošnji Ljubljanski velesajem res uspešen, kaže že izredno veliko število obiskovalcev. Letos je obiskalo velesajem 120 tisoč ljudi, vstopnic pa je bilo prodanih 92.029. Kako lep uspeh je to, se vidi iz tega, ker je bilo lani prodanih le 53.256 vstopnic.

